

MAGASIN

MARTS
2012

Årgang 30

Levende Natur

Ønskes:

Flere fisk i havet

TEMA:
BÆRE-
DYGTIGE
FISK

DET STORE SPILD

EU's fiskeripolitik kan stoppe udsmid af fisk

FISK UDEN GIFT

Indonesiske fiskere dropper giftigt redskab

HVA' FOR EN FISK?

Brug WWF's fiskeguide, når du køber fisk

FISKENE FLYTTER

Klimaforandringerne ændrer fiskeriet i Arktis

BEFRI HVALERNE

Ikke alt, fiskerne fanger, når frem til tallerkenen. Hvert år dør 300.000 mindre hvaler, delfiner og marsvin som bifangst i liner og net verden over. Læg hertil hundrede tusindvis af havskildpadder, hajer og havfugle. Også større hvaler ender deres liv i fiskernes redskaber.

Men sådan behøver det ikke være. WWF samarbejder med fiskere, industri og fiskemyndigheder om at udvikle mere skånsomme måder at fiske på, som ikke tager store havdyr og fugle med, når målet er fisk.

Læs mere om WWF's arbejde for livet i havet i dette temanummer og på www.wwf.dk/havogfiskeri

FISK ER IKKE NUTTEDE...

Sæt et billede af en torsk ved siden af en isbjørneunge, og de fleste vil formodentlig sætte deres penge på den bløde bjørn. Dette ark-tiske ikon har uden tvivl også brug for al den tænkelige hjælp, den kan få – og heldigvis inspirerer det truede dyr mennesker over hele kloden til at beskytte vores miljø og klima. Men i WWF arbejder vi ikke kun med ikoner. Vi kæmper for alt liv på planeten – også den unikke og uundværlige verden, der skjuler sig under havoverfladen.

Årets første nummer af Levende Natur er derfor en hyldest til de fisk, som endnu svømmer i havene. Det går nemlig den gale vej i de blå oceaner: Ifølge FN er 85 procent af verdens fiskebestande enten fisket til det yderste, overfisket eller på grænsen til helt at blive udryddet. Og det ser ikke bedre ud i de europæiske farvande. Hvis vi fortsætter som i dag, vil ni ud af ti fiskearter i Europa være overfiskede om bare et årti.

2012 er derfor et vigtigt år for fiskene. Det er nemlig i år, at EU's fælles fiskeripolitik for de næste ti år skal til forhandling – for første gang siden 2002. Danmark spiller som formandsland en central rolle for at sikre, at den historiske mulighed ender ud til fiskenes fordel. Levende Natur har spurgt fødevareminister Mette Gjerskov (S), hvad hun vil gøre for at stoppe, at europæiske fiskere hver dag smider tusindvis af fisk tilbage i havet. Læs hendes svar i artiklen side 8-12. Bliv også klogere på, hvad WWF gør for, at beslutningstagerne rent faktisk bliver enige om en politik, der kommer fiskene til undsætning.

Du kan også være med til at ændre situationen. Det kræver blot, at du køber de rigtige fisk. For selvom nogle arter har det skidt, findes der heldigvis også fisk og skaldyr, der har det godt, og som er fanget uden at skade andet liv i havet. WWF laver derfor hvert år fiskeguiden *Hva' for en fisk?* Den er lige til at tage med i supermarkedet eller på restauranten, så du hurtigt kan se, hvilke fisk, der har det godt. Find den her i bladet.

Det er ikke kun isbjørnen, der bliver påvirket, når de globale temperaturer stiger. Også fiskene får det svært. Læs blandt andet hvordan situationen ser ud for fisk og rejer i Grønland på side 20.

Jeg håber derfor også, at du vil være med til at slukke lyset for klimaet, når WWF's store klimakampagne, Earth Hour, endnu engang ruller hen over kloden den 31. marts. I Danmark går det løs kl. 20.30-21.30.

Gitte Seeborg
Generalsekretær

PHOTO: TINE HADSEN

WWF

**WORLD WIDE
FUND FOR NATURE**

er en privat og uafhængig organisation, som arbejder for at løse globale natur- og miljøproblemer. WWF arbejder over hele kloden og WWF Verdensnaturfonden er den danske afdeling. Formålet med WWF's arbejde er at sikre naturen som livsgrundlag for mennesker og dyr. Læs mere om WWF Verdensnaturfonden på www.wwf.dk

Udgivet af WWF Verdensnaturfonden,
Svanevej 12, 2400 København NV.
Tlf 35 36 36 35 Fax 35 24 78 68
E-mail wwf@wwf.dk Giro 500-2001

Ansvarshavende redaktør

Charlotte Brix Andersen

Redaktør Karoline Rahbek

Mail til redaktionen

levende.natur@wwf.dk

AD en:60, www.en60.dk

Forside © David Fleetham / WWF

Tryk KLS Grafisk Hus A/S **Oplag** 22.000

Papir Arctic Volume White. Du kan blive medlem ved at betale minimum 360 kr. om året. Levende Natur sendes gratis til medlemmer.

RESULTATER

6 Globale resultater
Stort tunfiskeri i Stillehavet har opnået MSC-certificering

24 Så er der serveret!
Der er bæredygtige fisk på vej til din kantine

TEMA

8 Det store fiskespild
Millioner af fisk bliver hvert år smidt døde tilbage i havet i Europa

13 Forbrugerne har magten
Du kan være med til at redde fiskene

16 Giftfri koralfisk, tak
Indonesiske fiskere lægger skadelige fiskemetoder på hylden

20 Når fiskene flytter til Grønland
Varmere have får fiskene til at søge nordpå.

23 Den undersøiske verden er min hjemmebane
Tv-vært Mikkel Beha Erichsen fortæller fantastiske fiskehistorier

NYHEDER

25 Klimaets time varer hele året
Sluk lyset og lav din egen klimaafteale til Earth Hour

26 WWF nyt
Nyt smykke støtter arbejdet for de danske kystlinjer

INDHOLD

GLOBALE RESULTATER

Af Tommy Dybbro

© MIKE R. JACKSON / WWF-CANON

© ZEB HOGAN / WWF-CANON

FIND DE SENESTE NYHEDER
FRA WWF'S ARBEJDE RUNDT
OMKRING I VERDEN PÅ
WWW.WWF.DK/NYHEDER

© JØRGEN FREUND / WWF-CANON

DANMARK

Vigtigt skridt for at stoppe ud-smid. Danmark, Norge og Sverige har underskrevet en fælles erklæring om at forhindre uhensigtsmæssigt udsnid af uønskede fisk i Skagerrak fra 2013. Udsnid af bifangster, altså fisk der er fanget utilsigtet og derfor bliver smidt tilbage i havet enten døde eller døende, går hårdt ud over mange fiskearter. WWF roser derfor beslutningen som et vigtigt skridt til at gøre fiskeriet mere bæredygtigt. Der er dog stadig behov for en mere effektiv håndtering af bifangst generelt, blandt andet i form af mere selektive fiskeredskaber.

LAOS

Problematiske dæmningsbyggeri udsendt. Byggeriet af Xayaburi-dæmningen i det nordlige Laos er blevet udsendt på ubestemt tid på et møde i Mekong River Commission (MRC). WWF har i flere år advaret imod 11 planlagte byggerier på den nedre del af Mekong-floden og hilser derfor beslutningen velkommen. Den ekstra tid skal bruges på at undersøge, hvordan dæmningen vil påvirke flodens unikke økosystem. WWF har påpeget, at dæmningerne vil spærre for, at mange af flodens fisk kan komme frem til deres gydeområder og desuden give dødsstødet til flere truede dyrearter, som den gigantiske kæmpemalle og floddelfinen.

STILLEHAVET

MSC-certificering af stort tunfiskeri. Et stort tunfiskeri af arten skipjack (bugstribet bonit), som forvaltes af otte østater i Stillehavet, har nu opnået den verdensomspændende MSC-certificering, der garanterer et bæredygtigt fiskeri. Skipjack udgør omkring ti procent af verdens tunbestand og er en vigtig indtægtskilde for mange østater i Stillehavet. Skipjack har det i forvejen langt bedre end de fleste tunarter. Og nu skaber MSC-certificeringen af fangsten i det vestlige Stillehav endnu bedre vilkår for arten, som også kan købes i de danske supermarkeder.

TAK!
DIN STØTTE
GØR WWF'S
ARBEJDE
MULIGT

100 %

De største hollandske supermarkeder har sat et ambitiøst mål om, at 100 procent af deres opdrættede fisk og skaldyr skal være ASC-certificerede inden 2016.

4

Myndighederne i Congo optrævlede sidste år fire sager, hvor gorillaunger var taget til fange af krybskytter.

CONGO

Vellykket aktion mod handel med gorillaunger. Virunga Nationalpark i det østlige Congo huser over en fjerdedel af verdensbestanden af den truede bjerggorilla. Myndighederne er imidlertid bekymrede over stigningen i handel med gorillaunger. De har optrævlet fire sager, hvor gorillaunger forskelligt steder i landet er blevet taget til fange af krybskytter siden april 2011. Det er det højeste antal, der endnu er konfiskeret. De mange rangers i Virunga gør alt for at forhindre handel med gorillaunger. Senest er det lykkedes at anholde tre krybskytter, der havde skjult en halvandet år gammel gorillaunge i en rygsæk.

HOLLAND

Hollandske supermarkeder sætter ambitiøst mål for opdrættede fisk. Alle de store hollandske supermarkeds-kæder har netop besluttet, at de senest i 2016 udelukkende vil sælge 100 procent ASC-certificerede opdrættede fisk og skaldyr. WWF har været med til at starte ASC, der er en mærkningsordning for akvakultur, altså opdrættede fisk og skaldyr. Mærket er klar i 2012 og garanterer forbrugerne, at opdræt af fisk og skaldyr lever op til høje sociale og miljømæssige krav. De globale ASC-standarder omfatter 12 forskellige arter, blandt andet laks, ørred, pangasius og tigerrejer.

VERDEN

FN vil beskytte biodiversiteten i verdenshavene. FN har besluttet at sætte ind for at beskytte den biologiske mangfoldighed på havbunden i verdenshavene. Blandt andet skal fiskeriets omfattende brug af bundtrawl begrænses. Det bundslæbende redskab er stærkt ødelæggende for koralrevene på dybt vand og andre sårbare økosystemer og arter på havbunden. WWF roser beslutningen, der er et resultat af en indstilling fra Deep Sea Conservation Coalition (DSCC) – en koalition af 70 organisationer, der arbejder for at beskytte verdens koralrev og sårbare økosystemer.

84.909

ER ANTALLET AF FISKERBÅDE, DER
UDGØR DEN SAMLEDE EUROPÆISKE
FLÅDE I DAG.

78%

AF EUROPÆERNE I 14 LANDE MENER,
AT EU'S FISKERIPOLITIK SKAL SIKRE
BÆREDYGTIGE FISKEPRODUKTER PÅ
HYLDERNE.

1/3

AF FISKERNES PROFIT UDGØRES AF
STØTTE FRA EU. 30-40 PROCENT
AF EU'S FISKEFLÅDE MISTER FLERE
PENGE END DE TJENER.

Kilder: WWF

An underwater photograph showing a fishing net with a chain, several fish, and a large flatfish in the foreground. The water is blue and slightly murky.

TEMA:
BÆRE-
DYGTIGE
FISK

DET STORE FISKESPILD

Af Karoline Rahbek

Hvert år må hårdtarbejdende fiskere over hele Europa smide tonsvis af fisk tilbage i havet på grund af kvoter og paragraffer i EU's fælles fiskeripolitik. Den er kun blevet reformeret to gange, siden politikken trådte i kraft for snart 30 år siden, så der står meget på spil, nu hvor den igen er til forhandling under det danske formandskab. WWF arbejder på højtryk for, at den historiske mulighed kommer fiskene til undsætning.

» Døde fisk i forskellige størrelser og former svæver langsomt mod havbunden i Kattegat. I havoverfladen ligger et af de mange fiskeskibe, der hver dag til sammen hiver millioner af fisk ombord i de europæiske farvande. De døde fisk, der former sig i unaturlige stimer omkring det store fartøj, stammer fra morgens fangst. Men nogle af dem er for små til at sælge og andre er ikke den art, som fiskerne har kvoter til at fange ifølge EU's fælles fiskeripolitik.

Siden en række mænd og kvinder i jakkesæt tilbage i 1983, efter lange forhandlinger i EU, blev enige om en fælles fiskeripolitik for samtlige EU-lande, har fiskerne måttet sortere gigantiske mængder fisk fra deres fangster – for at smide dem døde eller døende tilbage i havet.

FORFEJLET FISKERIPOLITIK

Fiskeripolitikken paragraffer havde ellers til formål at sikre, at fiskeriet i EU tager hensyn til bestandene i havet. Men systemet er paradoksalt nok en af forklaringerne på, at 75 procent af fiskebestandene i EU's farvande er overfiskede, forklarer Mette Blæsbjerg, der er programmedarbejder for hav og fiskeri i WWF Verdensnaturfonden.

”I mange af europæiske fiskerier bliver halvdelen smidt direkte tilbage i havet

igen. Alene i Nordsøen bliver det til næsten en million tons spiselige fisk om året. Forklaringen ligger i en politik, som slet ikke hænger sammen med virkeligheden. Fx er kvoterne lavet ud fra, hvad fiskerne har med i land – og ikke hvad de rent faktisk henter op af havet,” siger hun.

Når en fisker i dag fanger en fisk, der ifølge loven er for lille, kommer fra en forkert bestand han ikke har kvoter til, eller hvis den ikke har en høj nok værdi på markedet, kan det nemlig kun betale sig, at smide den tilbage i havet. En tur, som fisken oftest ikke overlever.

HISTORISK CHANCE FOR FISKENE

Kvoterne forhandles hvert år i december. En politisk begivenhed, der systematisk bliver mødt af kritik fra miljøorganisationer og forskere, fordi tallene for, hvad og hvor meget fiskerne må fange, i langt de fleste tilfælde bliver sat langt højere, end videnskaben anbefaler. Selve fiskeripolitikken, der danner rammen for kvoterne, er til gengæld kun blevet ændret to gange, i 1992 og 2002, siden den trådte i kraft for snart tredive år siden. WWF har derfor sammen med en række andre miljøorganisationer arbejdet på højtryk op til det danske EU-formandskab, der trådte i kraft ved årsskiftet. Det er nemlig med Danmark for bordenden, at den fælles fiskeripolitik skal fornyes.

» WWF KÆMPER FOR FISKENE

Siden reformen af EU's fiskeripolitik begyndte i 2009, har WWF været i fuld sving med at gøre den europæiske fiskeripolitik så ambitiøs som muligt. WWF mener, at politiken kan være med til at bremse det nødvendige udsnid af fisk og arbejder derfor for:

- Mere selektive fiskemetoder og skærpede regler, så uønskede og for små fisk slet ikke bliver fanget.
- At det ikke skal kunne betale sig at sælge uundgåelig bifangst, og at uønskede fangster ikke støttes økonomisk.
- Bedre dokumentation af fangster.

» EN UNION AF FISKENATIONER

Den europæiske fiskeflåde tæller i dag 84.909 både og opererer over hele verden. De fleste fisk bliver dog fanget i det østlige Atlanterhav og Middelhavet, hvor arter som den blåfinnede tun og atlantehavstorsken har været overfisket i årtier. De lande, der fanger flest fisk er Spanien, Danmark, England og Frankrig.

VI ELSKER FISK

Europæerne er vilde med fisk. En gennemsnitlig europæer indtager således 22,3 kilo fisk om året med Portugal som topscorer med 55,6 kilo. Ifølge tallene fra FN's fødevareorganisation, FAO, ligger danskerne lidt over gennemsnittet – vi sætter 24,7 kilo fisk til livs om året per person.

PÅ VEJ MOD EN BÆREDYGTIG FISKERIPOLITIK?

Fiskeripolitikken bliver revideret første gang. Revisionen omfatter primært et krav fra EU, om at medlemslandene reducerer størrelsen på deres fiskeflåder.

1983

EU's første egentlige fiskeripolitik træder i kraft. Den dikterer, hvor meget landene må fiske og sætter regler for handel med fiskeprodukter.

1992

Der går ti år før endnu en revision af EU's fiskeripolitik falder på plads. WWF er stærkt involveret og slår et slag for mere miljø i fiskerilovgivningen og for mere hensigtsmæssig brug af EU's fiskeristøttemidler.

2002

2009

APRIL

EU-kommissionen udgiver en såkaldt grøn bog (høringsdokument) som starten på endnu en ny revision af fiskeripolitikken. Den opstiller de væsentligste grunde til, at fiskeripolitikken har slået fejl.

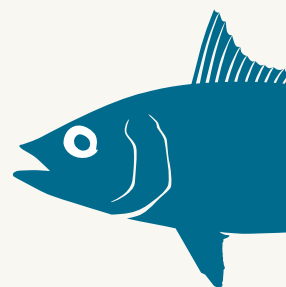
2009

NOVEMBER

WWF giver hørings-svar til grønbogen med løsningsforslag: Større hensyn til havmiljøet, en obligatorisk flerårig forvaltning af alle fiskerier og bedre inddragelse af interessenter er blandt de konkrete bud.

© OLIVIER BATES / WWF-CANON

"Fiskebestandene er i krise. Beregninger viser, at ni ud af 10 fiskebestande vil være overfiskede om bare 10 år, hvis der ikke bliver sat ind nu. Reformen af fiskeripolitikken giver os en historisk chance for at bremse det massive spild af mad og naturressourcer, som i dag sker på fiskerbådene hver eneste dag," pointerer Mette Blæsbjerg.

FISK PÅ LAGER

EU-Kommissionens løsningsforslag på de mange tons uønskede fisk kom allerede i juli sidste år: Et lovkrav om, at samtlige fisk skal med i land – også dem, som fiskerne ikke har kvoter til at fange. Alle de uønskede fisk skal enten opbevares eller destrueres, hvilket vil koste mange millioner euro.

"Det er utrolig positivt, at det store problem med udsnid endelig er kommet

højt på den politiske dagsorden. Men blot at tage fiskene med på land for at fryse dem ned eller lave dem om til fiskemel er hverken en holdbar eller langsigtet løsning – hvorfor bruge så mange millioner på opbevaring eller destruktion, når naturen allerede har den bedste måde at bevare fiskene: I havet," spørger Mette Blæsbjerg polemisk.

Fiskerimedarbejderen foreslår derfor andre løsninger på problemet:

"WWF arbejder for, at vi i første omgang helt skal undgå at fange de fisk, som fiskerne af den ene eller anden grund ikke kan bruge. Truede eller små fisk skal slet ikke ende i nettet til at starte med. Det er derfor vigtigt at udvikle langt mere selektive fangstmetoder, end dem de fleste fiskere bruger i dag."

»

75%

ANDELEN AF EU'S FISKEBESTANDE, DER ER OVERUDNYTTEDE.

2 TIL 3 X

SÅ MANGE GANGE STØRRE VURDERES EU'S FISKEFLÅDE TIL AT VÆRE I FORHOLD TIL, HVAD FISKEBESTANDENE KAN BÆRE.

90%

ANDELEN AF OVERUDNYTTEDE FISKEBESTANDE I MIDDELHAVET.

60%

SÅ STOR EN DEL AF DE FISK, VI SPISER I EU, ER FANGET I ANDRE DELE AF VERDEN.

1/5

SÅ LIDT FANGES DER AF TORSK, RØDSPÆTTE OG TUNGE I NORDSØEN I FORHOLD TIL FOR 25 ÅR SIDEN.

Kilde: WWF

2010

APRIL

Ved det årlige årlige seafood show i Bruxelles lancerer WWF "WWF & Industry Alliance for an ambitious fisheries reform" for sammen med industri og forhandlere at presse på for en fair og ambitiøs fiskeripolitik.

2011

APRIL

WWF laver en stor undersøgelse om europæernes holdninger fisk og fiskeri. I Danmark svarer 81 procent af befolkningen, at fiskeprodukter skal være bæredygtige.

2011

JUNI

WWF lancerer fælles prioriteter for fiskeripolitikken sammen med andre internationale ngo'er, der blandt andet fokuserer på, at miljøet skal i højsædet i EU's forslag til en ny fiskeripolitik.

2011

JULI

EU-kommissionen fremlægger sit forslag til den nye fiskeripolitik. Bl.a. "langsigtede forvaltningsplaner, et forbud mod udsnid af fisk, og at alle lande skal oprette interne systemer for handel med fiskekvoterne.

2011

SEPTEMBER

WWF giver kommentarer til kommissionens forslag: Den er et skridt i den rigtige retning, men gør ikke nok for at mindske fiskeriets miljøpåvirkning, og der bliver ikke gjort tilstrækkeligt for at reducere fiskeflåden.

Mette Gjerskov (S) er minister for fødevarer, landbrug og fiskeri og spiller derfor en vigtig rolle under reformen af EU's fiskeripolitik.

» FUGLE OG MARSVIN I NETTET

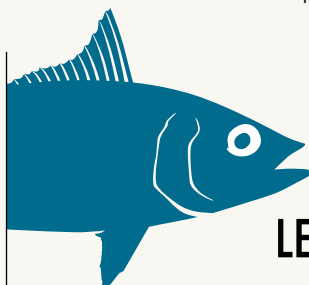
Det er nemlig ikke bare kvoter der er årsag til, at helt op til 60 procent af fiskene i nogle af de europæiske fiskerier ryger ud over rælingen igen. Det afhænger i høj grad også af fangstmetoderne. Langt de fleste fisk, der bliver hevet om bord både herhjemme og i resten af EU, bliver fanget med trawl eller garn. Begge fiskeredskaber er meget effektive, og det er her, udfordringen ligger.

”Mange fiskeredskaber i dag er faktisk for effektive. De tager det hele med, lige fra små fisk, der ikke kan sælges, til fugle og marsvin. Især trawledskaber fanger ofte alt for mange små fisk. Hvis vi skal stoppe det omfattende udsmid, er man nødt til i langt højere grad at tage højde for, hvor og hvordan fiskeriet foregår, så det kun er de rigtige fisk, der kommer med i nettet,” siger Mette Blæsbjerg.

» SKRIV UNDER FOR FLERE FISK I HAVET

Der er langt til forhandlingsgangene i Bruxelles – men du kan faktisk også være med til at påvirke fiskeripolitikken. WWF har startet en underskriftindsamling, der har som mål at samle 100.000 underskrifter, der lander på EU-kommissærens bord. Vi er allerede over halvvejs, men har brug for din hjælp. Skriv under for en ambitiøs og bæredygtig fiskeripolitik på

www.wwf.dk/flerefisk

LEVENDE NATUR SPØRGER MINISTEREN

Hvad vil du gøre for, at vi undgår udsmid af fisk fremover?

Vi gør rigtig mange ting, men helt aktuelt vil vi arbejde for at fjerne uønskede fangster og bringe udsmid af gode fisk til ophør i reformen af den fælles fiskeripolitik. Udsmid af fisk er helt uacceptabelt, det er spild af vores fælles resurser. Fra dansk side går vi foran i bekæmpelsen af udsmid af fisk. I november underskrev jeg en erklæring sammen med den svenske og norske minister om forbud mod udsmid i Skagerrak.

Hvordan kan fiskemetoderne forbedres, så små fisk og uønskede fangster ikke ender deres liv i fiskerens net?

Jeg mener, at et af de vigtigste tiltag er øget fokus på forskning og udvikling af selektive redskaber. Derfor vil den nye europæiske hav- og fiskerifond også støtte selektive redskaber. Samtidig skal vi skabe incitamenter til, at fiskerne fisker mere selektivt og kun fanger det, de rent faktisk kan afsætte. Det sker blandt andet ved at kameraovervåge fiskeriet og indføre krav om, at alle fangster skal med i land – og at de skal afskrives på fiskernes kvoter.

Hvordan vil du sikre, at forhandlingerne om en ny europæisk fiskeripolitik sikrer fremtiden for havets fisk?

Jeg vil først og fremmest forsøge at overbevise mine ministerkolleger om, at vi skal planlægge langsigtet. Der skal også være fisk til næste generation. Det nytter ikke noget, at vi fisker havene tomme. Vi har derfor et mål om, at bestandene når et maksimalt bæredygtigt udbytte i 2015. Det vil sige, at vi når et niveau, hvor vi får det størst mulige fiskeri på lang sigt, uden at man ødelægger bestandenes evne til at reproducere sig selv.

EU har foreslået, at uønskede fangster i fremtiden blandt andet skal sælges som fiskemel. Hvad mener du, man skal stille op med de uønskede fangster?

Som udgangspunkt er det jo vores mål og forventning, at fiskerne gennem valg af selektive redskaber, fiskepladser og viden om fiskeri kan fange de største fisk, der indbringer højere priser, og dermed i størst mulig omfang undgår udsmid. Derudover er der nogle tekniske udfordringer i forbindelse med et forbud mod udsmid, fx håndteringen af uønskede fangster som små fisk. Jeg har ikke den endelige løsning, men det er klart, at der må findes en løsning, som imødekommer bekymringer fra EU-kommissionen og en række lande om risikoen for, at der opstår et konsummarked for små fisk.

2011

DECEMBER

EU-kommissionen udgiver sit forslag til Den Europæiske Hav- og Fiskerifond, der som finansielt instrument skal understøtte fiskeripolitikken.

2012

JANUAR

WWF kommenterer forslaget, der overordnet er positivt: Støttekronerne skal nu i høj grad gå til bæredygtig udvikling og biodiversitet, men støtten til at opbevare eller destruere uønskede fisk er problematisk.

2012

JANUAR

WWF lancerer et statement med andre danske ngo'er med fælles krav om, at Danmark i kraft af sit EU-formandsskab går i spidsen for at sikre en ny bæredygtig fiskeripolitik.

2012

SEPTEMBER
(tentativ)

Europa-parlamentet stemmer om fiskeripolitikken.

2013

STARTEN
(tentativ)

Den nye fiskeripolitik bliver omsider vedtaget.

FORBRUGERNE HAR MAGTEN

Verdens fiskebestande har aldrig været under så stort pres som nu. Men du kan være med til at vende udviklingen, blot ved at vælge de rigtige fisk. WWF's fiskeguide *Hva' for en fisk?* viser vej i supermarkedet og på restauranten.

FN vurderer, at godt 85 procent af verdens fiskebestande er enten fisket til det yderste af, hvad bestanden kan klare, overfisket eller på grænsen til helt at kollapse og uddø. Det gælder også for en væsentlig del af de fisk, man kan købe i Danmark.

90 procent af verdens store tunfisk, torsk og hajer er forsvundet siden 1950, samtidig er det globale forbrug af fisk i samme periode eksploderet fra cirka 20 millioner til 145 millioner ton. Forbrugerne har derfor stor indflydelse på, hvilke fisk der ender i supermarkedernes kølediske og på restauranternes tallerkener landet over.

"Supermarkederne sælger de varer, som kunderne efterspørger. Hver gang du køber en fisk, der kommer fra en sund bestand i stedet for at vælge en, der er truet, er du direkte med til at gøre en forskel ude på havet. Vi beder derfor ikke forbrugerne om at stoppe med at spise fisk, men blot at gå efter de rigtige," siger Christoph Mathiesen, der er programleder for fiskeri og akvakultur i WWF Verdensnaturfonden.

RØD, GUL, GRØN – KØB!

Det er dog ikke lige til at se forskel, når laks, ål og ørred ligger side om side i den lokale butik. For at hjælpe forbrugerne med at finde vej i den vilde fiskejungle, udgiver WWF derfor hvert år en ny version af fiskeguiden *Hva' for en fisk?* Guiden er opdelt som et trafiklys – grøn, gul og rød – der viser, om fisken kan spises med god samvittighed eller ej.

I den nyeste fiskeguide er kun otte ud af 35 arter fra bestande, der har det godt og er fanget eller opdrættet med omtanke for havmiljøet, hvilket placerer dem i den grønne kategori. Hele 14 ud af de 35 arter, der er blevet undersøgt, kommer fra overfiskede bestande eller er opdrættet eller fanget på en måde, der ødelægger havmiljøet og falder dermed i fiskeguidens røde kategori over fisk, som WWF anbefaler, at forbrugerne styrer helt udenom.

SEJ OG SARDINER UNDER PRES

Sammenlignet med sidste års fiskeundersøgelse går det altså den gale vej – fx var mørksej og sardin tidligere grønne, mens de i år er rykket over i den problematiske »

+ 500 PRODUKTER

SÅ MANGE MSC-PRODUKTER KAN DU FINDE I DE DANSKE BUTIKKER OG RESTAURANTER. GLOBALT FINDES DER OVER 8850 MSC-PRODUKTER I 174 LANDE.

9%

ANDELEN AF DANSKERNE, DER HAVDE HØRT OM MSC-MÆRKET I 2010.

107 VIRKSOMHEDER

SÅ MANGE DANSKE VIRKSOMHEDER ER CERTIFICERET TIL AT HANDLE MED MSC-PRODUKTER.

100%

MÅLET FOR ANDELEN AF MSC-MÆRKEDE FISKE- OG SKALDYRSPRODUKTER I INTERNATIONALE SUPERMARKEDSKÆDER SOM WALMART, MARKS & SPENCER OG EDEKA GROUP I LØBET AF 2011-12.

Kilder: MSC.org og FDB Analyse

JENS BRANDT, 32 ÅR, INGENIØR:

Vidste du, at flere af de fisk, man kan købe i de danske supermarkeder, er truet?
Ja, det har jeg godt hørt om.

Vidste du, at der findes et bæredygtighedsmærke for fisk kaldet MSC?
Ja, det der lille blå mærke, har jeg godt lagt mærke til.

Ville du overveje at købe bæredygtige MSC-mærkede fisk, hvis de lå i supermarkedets køledisk?
Ja, det ville jeg absolut.

Hvem har ansvar for, at du som forbruger har adgang til miljømærkede fisk?
Det må helt klart være butikken.

Vidste du, at flere af de fisk, man kan købe i de danske supermarkeder, er truet?
Nej, det vidste jeg faktisk ikke.

Vidste du, at der findes et bæredygtighedsmærke for fisk kaldet MSC?
Nej, det kender jeg ikke.

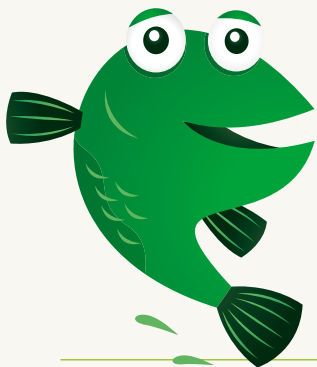
Ville du overveje at købe bæredygtige MSC-mærkede fisk, hvis de lå i supermarkedets køledisk?

Ja, det ville jeg helt klart – det giver næsten sig selv. Man må jo tænke på dyrene, ligesom man fx gør med tøj, hvor man ikke købet det der er lavet i udlandet, hvor det går ud over små børn osv.

Hvem har ansvar for, at du som forbruger har adgang til miljømærkede fisk?
Politikerne, for det er jo dem, der kan sætte ting i gang – det kan vi ikke gøre som almindelige borgere.

**ANNE WORNING, 27 ÅR, PÅ BARSEL
- STUDERER TIL SMØRREBRØDSJOMFRU:**

PENSIONIST, 72 ÅR:

Vidste du, at flere af de fisk, man kan købe i de danske supermarkeder, er truet?
Ja, det vidste jeg godt – fx torsken.

Vidste du, at der findes et bæredygtighedsmærke for fisk kaldet MSC?
Nej, det gør jeg ikke – jeg spiser generelt ikke så meget fisk.

Ville du overveje at købe bæredygtige MSC-mærkede fisk, hvis de lå i supermarkedets køledisk?
Ja, det ville jeg helt sikkert – jeg køber også økologiske produkter.

Hvem har ansvar for, at du som forbruger har adgang til miljømærkede fisk?
Det har producenterne og supermarkederne.

» gule kategori. Sejen, der minder en del om torsken og som lever i store dele af Nordatlanten, er gået fra grøn til gul, fordi bestanden er blevet intensivt fisket i de seneste år, og derfor er i stærk tilbagegang.

Også sardinen, der er udbredt i hele Nordatlanten, har man hidtil kunnet spise løs af. Men nu skal forbrugere tænke sig om en ekstra gang, før den lille, sølvfarvede fisk kommer i indkøbskurven eller på pizzaen. Ligesom sejen, er sardinbestanden overfisket, og mængden af sardiner er i dag næsten to-tredjedele lavere end gennemsnittet i 1980-90'erne.

RØDE REJER

Varmtvandsrejen – eller tigerrejen som den også bliver kaldt – er en af de 14 røde arter i WWF's nye fiskeguide. Størstedelen af de varmtvandsrejer, man kan købe i Danmark, kommer primært fra Sydøstasien og Mellemamerika, hvor følsomme naturområder bliver ødelagt for at give plads til rejeopdræt.

”Store dele af verdens unikke mangroveskove er i dag udryddet på grund af rejeopdræt, og det er problematisk, da de er levested for et utal af planter, fisk, fugle og andre dyr og værner mod naturkatastrofer som tsunamier og cykloner,” forklarer Christoph Mathiesen.

Det populære skaldyr bliver desuden ofte opdrættet på måder, der forurener og udpiner miljøet omkring selve rejefarmene. Rejerne bliver derudover ofte fodret med fisk fra havet, hvor der ikke er dokumentation for, hvor og hvordan de er fanget, og om det er sket bæredygtigt.

”Foderet kan derfor både komme fra overfiskede bestande eller være fanget på en måde, der ødelægger havmiljøet,” uddyber Christoph Mathiesen og understreger, at man som forbruger kan gøre en forskel ved at styre helt udenom varmtvandsrejer.

BÆREDYGTIGE FISK VINDER FREM

Selvom der umiddelbart er meget at skulle forholde sig til, hvis man ikke vil købe en truet fisk eller være med til at lægge pres på miljøet, bliver det hele tiden nemmere at finde de bæredygtige fisk i supermarkederne, fortæller Christoph Mathiesen: ”Antallet af fiskeprodukter med det blå MSC-mærke stiger hele tiden, og nu er vi allerede oppe på over 400 danske produkter.”

MSC er forbrugerens garanti for, at fisken kommer fra en sund bestand, og at den er fanget uden at skade havmiljøet. Inden længe kan opdrættede fisk og skaldyr få et tilsvarende mærke; ASC.

» AMANDA SEAFOOD SATSER PÅ 100 PROCENT MSC

Det bliver nemmere at tage bæredygtig fisk med i madpakken. Amanda Seafood, der producerer tun, torskerogn, makrel og muslinger på dåse, har indgået et samarbejde med WWF Verdensnaturfonden. Som et resultat har Amanda Seafood som den første og indtil videre eneste danske fiskeproducent sat det ambitiøse mål om et 100 procent MSC-certificeret sortiment inden udgangen af 2012. Virksomheden har desuden støttet produktionen af WWF's fiskeguide *Hva' for en fisk?*

”WWF arbejder i øjeblikket hårdt for, at ASC bliver klar. Vi forventer, at de danske forbrugere i løbet af 2012 kan købe ASC-certificerede tigerrejer. Men indtil da anbefaler vi, at du går efter de MSC-mærkede koldvandsrejer, hvis du har planer om at servere rejer til påskefrokosten,” siger Christoph Mathiesen.

Læs mere om hvorfor de forskellige fisk er grønne, gule eller røde på www.hvaforenfisk.dk

KLIP FISKEGUIDEN UD OG TAG MED

GRØN

SPIS MED GOD SAMVITTIGHED

De grønne arter er fanget eller opdrættet på en måde, der ikke ødelægger havmiljøet, og bestandene har det godt.

Alaskalaks

Alaskasej

Brisling

Makrel

Regnbueørred

Sild

Torsk (Barentshavet og østlige Østersø)

Østers

GUL

VÆR KRITISK

De gule arter kan være et alternativ til de røde, men de kan også være problematiske. Gå efter de MSC-mærkede eller grønne fisk, hvis du vil være sikker.

Blåmusling

Hellefisk

Hummer

Ising

Kammusling

Koldtvandsreje

Kuller

Laks

Mørksej

Pighvar

Rødspætte

Sardin

Skrubbe

Taskekrabbe

Tun (konserves)

RØD

FIND ET ALTERNATIV

De røde arter kommer fra overfiskede bestande. De kan også være fanget eller opdrættet på en måde, der ødelægger havmiljøet. WWF anbefaler, at du styrer helt udenom fiskene på den røde liste.

Haj

Havkat

Havtaske

Helleflynder

Jomfruhummer

Lange

Rødfisk

Rødtunge

Sværdfisk

Tilapia

Torsk (øvrige)

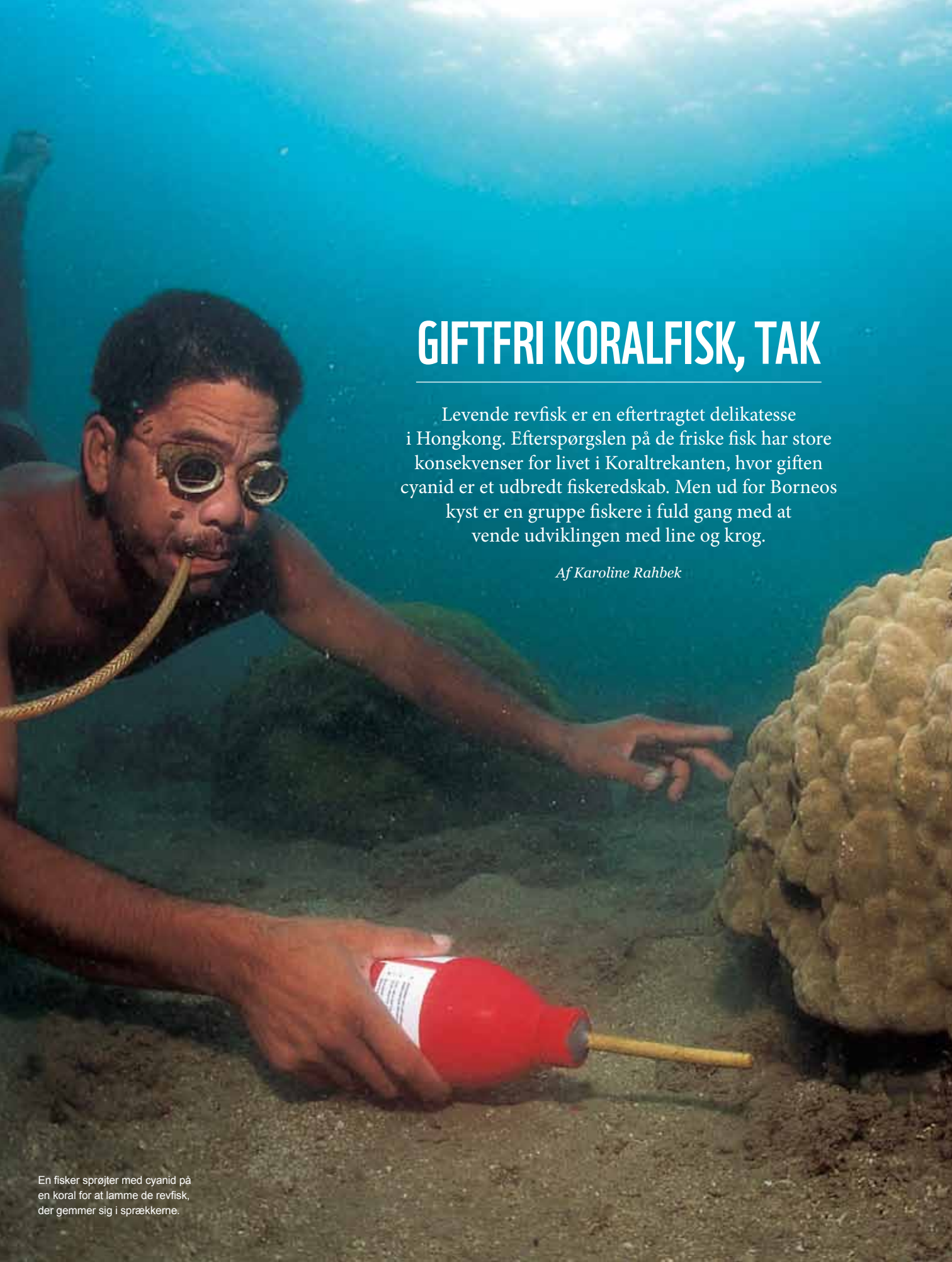
Tun (steak,

konserves med tongol)

Varmtvandsreje

Viktoriabars

Al

A man with a mustache and goggles is underwater, holding a red plastic bottle with a wooden stick inserted into the opening. He is pointing the stick towards a large, textured coral reef. The background is a clear blue ocean with sunlight filtering through the water.

GIFTFRI KORALFISK, TAK

Levende revfisk er en eftertragtet delikatesse i Hongkong. Efterspørgslen på de friske fisk har store konsekvenser for livet i Koraltrekanten, hvor giften cyanid er et udbredt fiskeredskab. Men ud for Borneos kyst er en gruppe fiskere i fuld gang med at vende udviklingen med line og krog.

Af Karoline Rahbek

En fisker sprøjter med cyanid på en koral for at lamme de revfisk, der gemmer sig i sprækkene.

I Hongkongs eksklusive restauranter svømmer levende revfisk i en bred palette af farver og mønstre rundt i store akvarier. De store glasbeholdere fungerer som levende menukort, hvor sultne gæster bestiller ved selv at udpege den fisk, de har lyst til at spise. De friske fisk, der ofte serveres dampet, kogt eller stegt, er en stor delikatesse i Hongkong og flere steder i Kina. Fiskene koster let 100 dollars per kilo på restauranten, men appetitten efter de levende fisk har haft en helt anderledes pris i Koraltrekantens tropiske hav.

Her har fiskere med giftigt cyanid i fiskekassen fanget tonsvis af revfisk, siden tendensen for alvor tog fat i 1990'erne, fortæller programleder for fiskeri og akvakultur i WWF Verdensnaturfonden, Christoph Mathiesen, på en båd ud for Borneos nordlige østkyst. Han har inviteret Levende Natur til Koraltrekanten for at undersøge WWF's indsats for at komme det skadelige revfiskeri til livs ved at skabe bedre fangstmetoder for områdets fiskere.

1 M² DØDE KORALLER PER FISK

Selvom der er langt til de skyhøje beløb, som fiskene bliver solgt til i restauranterne, er der også gode penge i revfiskeriet for fiskerne i Indonesien og Filippinerne. For hurtigt at få fat på flest muligt af de eftertragtede fisk har fiskere i flere årtier derfor brugt en både effektiv og enkelt metode: Et par knuste cyanidtabletter blandet med saltvand i en sprøjteflaske.

Fiskerne svømmer ned og sigter med den kemiske blanding på de værdifulde fisk, som gemmer sig i revner og sprækker i korallerne. Giften lammer fiskene, så de er lige til at samle ind. Den simple praksis satte dog hurtigt sit præg på både fiskebestande og koralrev, forklarer WWF's udsendte medarbejder.

”Allerede efter få år var antallet af fisk faldet drastisk. De destruktive metoder skelner ikke mellem fiskenes størrelse, og de små bliver fanget, før de har nået at gyde og sætte nye generationer i verden,” forklarer Christoph Mathiesen.

Koraller i Indonesien, der ligger i Koraltrekanten. Som navnet vidner om, lever størstedelen af verdens koraller her.

» ET HAV AF FARVER

Indonesien ligger i Koraltrekanten. Det seks millioner km² store havområde, hvor også Malaysia, Filippinerne, Papua New Guinea, Østtimor og Solomonøerne ligger, rummer 76 procent af verdens koralarter. Koraltrekanten er også det sted på kloden, hvor flest arter af revfisk holder til. Ikke mindre end 2.228 arter af de farvestrålende fisk svømmer rundt i det klare vand. Den rige biodiversitet skyldes kombinationen af tropisk lys, varme havtemperaturer og havstrømme.

Båden sagtner farten. Flere steder på havbunden ligger døde koraller spredt ud som grå forsteninger. De vidner om, at brugen af cyanid også går ud over fiskenes leveområder, fordi koraller, polypper, alger og andre organismer i revene ikke kan tåle den kemiske blanding. Ifølge organisationen International Marinelife Alliance efterlader hver fisk, der bliver fanget med cyanid, nemlig en m² døde koraller.

PÅ FLYDENDE GRUND

Efter flere timers hæsblesende sejlads under den bagende sol, når WWF's speedbåd omsider frem til målet. Et flydende træhus og fire bassiner bryder den nærmest uendelige horisont. Didik Haryanto og hans kollega Rochmadin, der bor og arbejder på fiskestationen, tager venligt imod de nyankomne. Besøget er

ALLEREDE EFTER FÅ ÅR VAR ANTALLET AF FISK FALDET DRASTISK. DE DESTRUKTIVE METODER SKELNER IKKE MELLEM FISKENES STØRRELSE, OG DE SMÅ BLIVER FANGET, FØR DE HAR NÅET AT GYDE OG SÆTTE NYE GENERATIONER I VERDEN.

CHRISTOPH MATHIESEN, PROGRAMLEDER FOR FISKERI OG AKVAKULTUR I WWF VERDENSATURFONDEN.

en velkommen adspredelse for de to unge mænd, der kun forlader den avancerede tømmerflåde et par gange om måneden. Deres job er at tage imod og passe de revfisk, som mellem 20 og 30 fiskere hver eftermiddag kommer sejlen med i aflange træbåde. Den flydende trækonstruktion er ejet af det indonesiske firma Pulau Mas, der som det eneste i området, stiller strenge krav til, hvordan de levende revfisk er fanget. I samarbejde med WWF har opkøberfirmaet udviklet 16 principper, som fiskerne skal overholde, for at få lov til at sælge fisk til dem.

”Revfiskene skal blandt andet være fanget med håndline, som ikke skader korallerne. Samtidig skal vægten være minimum »

INDONESIEN

© JØRGEN FREUND / WWF-CANON

Programleder for fiskeri og akvakultur i WWF Verdensnaturfonden, Christoph Mathiesen dokumenterer projektets resultater.

» STØT LIVET

I KORALTREKANTEN

Havet i Koraltrekanten er under pres, særligt på grund af efterspørgslen på fisk fra hastigt voksende markeder i Asiens storbyer. WWF arbejder for at bevare områdets artsrigdom og samtidig skabe en sund, økonomisk udvikling blandt regionens fattige kystsamfund. Over 120 millioner mennesker er afhængige af havets fisk og skaldyr som en livsvigtig kilde til protein. Du kan hjælpe! Som koralpartner i WWF, støtter du indsatsen for livet i et af verdens mest biologisk rige områder.

Se mere på wwf.dk/koralpartner

» 600 gram. Er de mindre, ryger fiskene direkte tilbage i vandet, efter de er blevet vejjet. Og så må der ikke være fredede arter som den eftertragtede og sjældne napoleonsfisk i mellem,” fortæller Habib Abdullah, der ligesom Christoph Mathiesen arbejder med fiskeri for WWF, bare i organisationens indonesiske afdeling.

”Det er mange ting, som fiskerne skal leve op til for at blive godkendt til at fange revfisk for Pulau Mas, men til gengæld får de 20 procent mere for fiskene,” tilføjer han. Det bæredygtige fiskeri er således en god forretning for de 50 procent af fiskerne i området, som allerede er gået over til de nye metoder. Også Pulau Mas har fordele af fisk uden gift. Fiskefirmaet kan nemlig sælge fiskene videre til et marked, der efterspørger dem, fordi de overlever længere, end revfisk fanget med cyanid.

BEDRE LØN PÅ KROGEN

Solen er på vej ned, da de første fiskerbåde ankommer med dagens fangst. Didik Haryanto balancerer hjemmevant over de store opbevaringsnet og tager imod de levende revfisk fra båden. Hurtigt vejer han dem en for en, mens Rochmadin noterer vægten fra sin plads i skuret.

FOR HVER GANG ENDNU EN FISKER GÅR OVER TIL AT BRUGE FISKEKROG I STEDET FOR GIFT, ER DET ET SKRIDT I DEN RIGTIGE RETNING FOR BÅDE FISK, KORALLER OG FISKERE I VERDENS MEST ARTSRIGE HAV-OMRÅDE.

CHRISTOPH MATHIESEN, PROGRAMLEDER FOR FISKERI OG AKVAKULTURI I WWF VERDENSATURFONDEN.

”Tre kilo. Tong Sing,” siger Didik efter en farverig fisk har været på vægten og fået konstateret størrelse, art og dermed værdi. De små slipper han konsekvent direkte ud i havet igen. Dem, der lever op til kravene, ryger ned i de firkantede net, hvor de værdifulde revfisk svømmer rundt mellem hinanden, indtil de bliver hentet af en større båd og fragtet til endestationen i Hongkong.

Med ét summer det af liv på fiskestationen. Den ene båd efter den anden lægger til, fiskerne får vejjet deres fisk, tænder en cigaret og sludrer lidt med hinanden, inden de modtager dagens velfortjente løn for derefter at begynde den lange sejltur mod fastlandet.

FOTO: KAROLINE RAHBEK / WWF

Didik Haryanto tager imod dagens fangst fra de mange fiskerbåde, der lægger til den lille tømmerflåde.

FOTO: KAROLINE RAHBEK / WWF

FOTO: KAROLINE RAHBEK / WWF

Didik Haryanto vejer de levende revfisk. Er den for lille, slipper han fisken ud i friheden igen.

FOTO: KAROLINE RAHBEK / WWF

© JÜRGEN FREUND / WWF-CANON

Levende revfisk på et marked i Hongkong, hvor restauranterne køber aftenens menu. Kineserne efterspørger især fisk i rødlige farver, da de efter sigende bringer lykke.

I gennemsnit fanger fiskerne mellem to og fire fisk på en dag, som starter til havs klokken seks om morgenen og som først slutter, når solen går ned. Flere af de både, der kommer forbi denne eftermiddag, har været særligt heldige. Den bedste fangst tæller hele 15 fisk, hvoraf tre dog er for små og derfor slipper med forskrækkelsen over at have bidt på krogen med madding. Men selv dem, der kun har to fisk at sælge på tømmerflåden kan leve godt, fortæller Habib Abdullah. To fisk giver 400.000 rupia, eller hvad der svarer til 240 kroner.

”Når omkostningerne til benzin, mad, cigaretter og hvad de ellers har brug for på båden er trukket fra, tjener fiskerne faktisk det samme som mig,” griner den indonesiske WWF-kollega. De mange fisk i nettene løber op. På en måned bliver det til 1,4 tons levende revfisk, som opsamlingsbåde fragter videre til markeder langt derfra, som til sidst sælger fiskene til restauranter, der har de særligt friske fisk på menukortet.

EFTERLADTE KORALKIRKEGÅRDE

Selvom mange fiskere har lagt giften på hylden, fortsætter nogle dog stadig med den effektive giftblanding, der efterlader livløse koraller på havbunden.

”Det ser stadig skidt ud for koralrevene og de økosystemer, som lever her. De har brug for lang tid for at komme sig. Men jeg tør næsten ikke tænke på, hvordan livet i havet ville se ud, hvis ikke indsatsen for at stoppe det destruktive fiskeri, var sat i gang,” fortæller Christoph Mathiesen. Den sidste orange rest af solen forsvinder, der hvor hav og himmel går i et, og han tilføjer optimistisk, at der er håb forude:

”For hver gang endnu en fisker går over til at bruge fiskekrog i stedet for gift, er det et skridt i den rigtige retning for både fisk, koraller og fiskere i verdens mest artsrige havområde.”

NÅR FISKENE FLYTTER TIL GRØNLAND

I takt med at havtemperaturerne stiger, bliver flere områder beboelige for fisk og andre havdyr, der ellers normalt kun findes under varmere himmelstrøg. Det påvirker de skrøbelige økosystemer i de arktiske farvande. Også de grønlandske fiskere skal omstille sig til nye tider.

Af Anne Burlund

Indlandsisen smelter, havisen svinder ind, og havene stiger og bliver varmere. Den globale opvarmning er i fuld gang. Det mærkes særligt i Arktis, hvor klimaforandringerne er en stor udfordring. Siden 1980 er den gennemsnitlige temperatur steget dobbelt så meget i Arktis sammenlignet med resten af verden. Især langs den grønlandske kyst er temperaturen steget hurtigt.

”Selv små temperaturstigninger kan betyde store forandringer for livet i havet. Når vandet bliver varmere, bliver det samtidig også beboeligt for flere af de fisk og havdyr, der ellers foretrækker sydligere himmelstrøg,” forklarer Christoph Mathiesen, der er programleder for fiskeri og akvakultur i WWF Verdensnaturfonden.

Alene i farvandene ud for Grønland er der fundet hele 60 nye arter siden 1992. Ifølge flere forskere er mindst seks af de nye arter sandsynligvis svømmet nordpå på grund af de øgede temperaturer som følge af klimaforandringerne, nemlig laksesild, hvilling, blåkæft, havtaske, snippe og makrel, der alle også lever i de danske farvande.

© P. J. FOTO

Den grønlandske reje er en af de arter, der kan risikere at gå en hård fremtid i møde.

TORSKEN ER TILBAGE

Torsken er en af de gamle kendinge, der efter flere årtiers retræte nu også er på vej tilbage til Grønlands farvande. Den sølvfarvede fisk var helt central i det grønlandske fiskeri i 1950'erne og 1960'erne, men på grund af overfiskeri og et koldere klima var bestanden tæt på kollaps i slutningen af 1960'erne. Den populære fisks genkomst skyldes blandt andet, at dens foretrukne føde – en speciel slags vandløpper – også er rykket nordpå, fordi der er blevet for varmt i Nordsøen.

De mange arters indtog kan have store konsekvenser for Arktis' økosystem. De nyankomne fisk kan eksempelvis udkonkurrere eksisterende fiskearter. Også sammensætningen af plankton og små organismer, som er fødegrundlag for fisk og havfugle, ændrer sig med de stigende temperaturer, og det har konsekvenser for resten af fødekæden.

REJEN SOM KLIMAMÅLER

Den grønlandske reje er en af de arter, der kan risikere at gå en hård fremtid i møde. Da rejen er en koldtvalsart, er dens livscyklus tilpasset det koldere klima i Norden. Og når havet bliver varmere, »

© STAFFAN WILSTRAND / WWF

Klimaforandringerne påvirker ikke kun fiskene. Det grønlandske samfund skal indstille sig til nye tider i takt med at havet bliver varmere og isen smelter.

» forsvinder en del af rejens levegrundlag. Torskens genindtog gør heller ikke livet lettere for rejerne. Rejer udgør nemlig en væsentlig del af føden for de mindre torsk, og der er derfor en tydelig sammenhæng mellem udvikling i bestanden af rejer og torsk.

flere årtier med overvejende rejefiskeri nu skal omstille sig igen og investere i et målrettet torskefiskeri. Der er ingen, som kan vurdere, hvor længe torsken bliver i Grønland, og om bestanden vil fortsætte med at vokse. Det er derfor meget risikabelt, når fiskerne skal foretage investeringer, selvom der kan være gode penge at tjene på torsk,” siger Christoph Mathiesen.

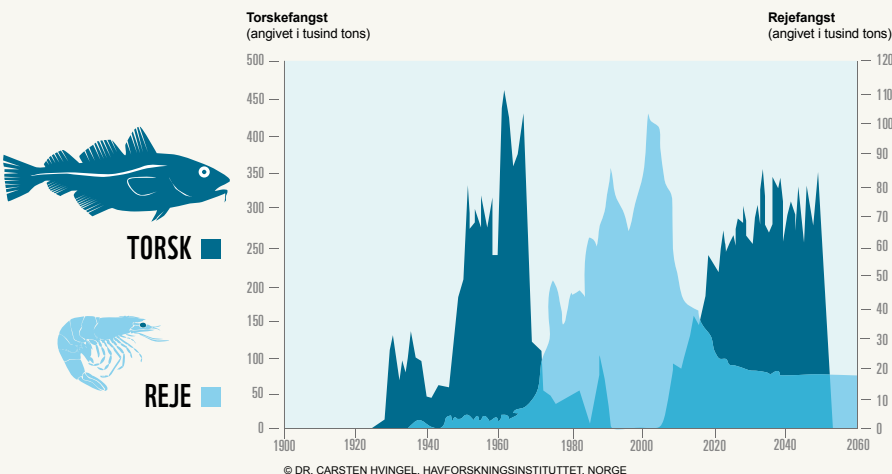
MANGLENDE FORVALTNINGSPLANER

I takt med at havisen smelter, er nye havområder samtidig blevet tilgængelige for fiskeri. Men der er endnu ikke vedtaget internationale planer for, hvordan de nye fiskeområder skal forvaltes, og det

mener Christoph Mathiesen er problematisk:

”Det er helt afgørende, at man venter med at fiske i disse områder, indtil landene omkring Arktis er blevet enige om en international regulering. Det kræver grundig dokumentation om fiskebestandenes og havmiljøets tilstand, så forskere og politikere kan vurdere, hvordan fiskeri i de ”nye” områder vil påvirke det sårbare arktiske havmiljø,” siger Christoph Mathiesen, der understreger, at WWF derfor skubber på for, at der hurtigst muligt bliver indgået internationale aftaler, der sikrer en robust fiskeriforvaltning i Arktis.

Fangsten af torsk og rejer i Grønland har ændret sig markant over de sidste 100 år både på grund af overfiskeri og klimaforandringer. Fremskrivninger viser, at fiskeriet også står over for markante ændringer i fremtiden.

FISKERNE MÅ OMSTILLE SIG

Men det er ikke kun det skrøbelige liv i det blå dyb, der bliver påvirket af klimaforandringerne og de stigende temperaturer. Også de grønlandske fiskere må indstille sig på nye tider. Fiskeriets betydning for Grønlands økonomi er enorm; hver fjerde grønlander arbejder inden for fiskeriet og eksporten af fisk og skaldyr udgør hele 88 procent af landets samlede eksport. Heraf står rejeeksporten for mere end halvdelen, mens eksporten af torsk i dag tæller under ti procent.

”Det kan få konsekvenser for det grønlandske samfund, hvis fiskerne efter

DEN UNDERSØISKE VERDEN ER MIN HJEMMEBANE

Som søn af Troels Kløvedal har vært på Go'morgen Danmark Mikkelt Beha Erichsen brugt store dele af sin barndom på at sejle tusindvis af sømil og dykke blandt alverdens farverige koraller og fisk.

Af Anne Burlund

Hvad betyder havet og dets dyreliv for dig?

Jeg brugte meget af min barndom på Nordkaperen og havde den undersøiske verden som min virkelige hjemmebane. Det var dér, jeg trivedes. Selvom jeg nu har dykket over 1000 gange, synes jeg stadig, at det er fantastisk privilegeret at få lov at kigge ned i en verden, som er så anderledes, farverig og harmonisk. Hvis den da ikke er blevet smadret af forurening og global opvarmning eller andet, der ødelægger koralrevne.

Hvordan har rejserne med din familie som barn og ung påvirket dit forhold til fisk og dyrelivet i havet?

Jeg har et meget nøgternt forhold til fisk, fordi vi i lange perioder har haft dem som primær fødekilde. Når vi lå langt ude i Stillehavet i et års tid ad gangen, var det den eneste friske mad, vi kunne få. Vi har

aldrig rovfisket på nogen måde eller skudt fisk for sjov – vi har fanget de fisk, vi skulle spise.

Hvorfor mener du, at det er nødvendigt at bevare naturen og passe på fiskebestandene?

I hele det ækvatoriale bælte, hvor jeg har dykket meget, er korallerne simpelthen så hårdt belastet af rovfiskeri og dårlige fiskerimetoder som dynamitfiskeri. I de snart 40 år jeg har dykket, kan man se en kæmpe forskel på koralerne. De koralrev jeg så i min barndom var fulde af fisk og farver, og nu er der store områder, hvor de enten er halvt eller helt døde. Vi sejlede også rundt i Indonesien for et par år siden, hvor vi kun fangede én fisk på line på otte måneder!

Går du op i, om de fisk, du køber til dig og din familie, er bæredygtige og miljømærkede?

Det går jeg rigtig meget op i! Jeg kunne ikke drømme om at gå ned og købe nogle af de fisk, man ved, bliver opdrættet under fuldstændig horrible forhold blandt andet i forhold til miljøbelastning. Og jeg køber ofte lokale fisk. Danmark er en kæmpe fiskerikation, så vi behøver slet ikke importere fra farme i Vietnam, hvor de fælder mangrove skove osv.

Hvad skal der til for at få den almindelige dansker til at interessere sig for havmiljøet og bæredygtigt fiskeri?

Når vi laver fisk i Go'morgen Danmark forsøger vi altid at få sagt, at det er lokale fisk, der ikke kommer fra en truet bestand. Men det er ligesom med så mange andre fødevarer – det er et enormt svært budskab at få igennem. Folk styres af deres pengepung og køber den billigste tun på hylden i supermarkedet.

Hvem har ansvar for, at forbrugere har adgang til miljømærkede fisk?

Det har de store importører og supermarkeds kæder. De burde være langt mere ambitiøse og lave store kampagner, for supermarkederne har et stort ansvar for at være med til at opdrage de danske forbrugere.

Hvilken fiskeoplevelse har gjort størst indtryk på dig?

For tre år siden sejlede vi ved Borneo, hvor vi fangede en barracuda på 167 cm – det var helt fantastisk! Det tog flere timer, hvor den kæmpede imod. Det er en helt basal urfølelse at få lov at fange sin egen mad. Men da barracudaer kan være giftige, byttede vi den med nogle lokale fiskere for fire små tun. Og de syntes, at det var den bedste handel, de havde lavet i deres liv!

Læs det fulde interview på hvaforenfisk.dk

SÅ ER DER SERVERET!

100.000 måltider om dagen. Compass Group, der er verdens største cateringfirma, når bredt ud til danskerne med mad til virksomheder, universiteter, styrelser, hospitaler og plejehjem. Det er derfor godt nyt for fiskene, at den danske afdeling netop har indgået en aftale med WWF Verdensnaturfonden om kun at servere bæredygtige fisk og skaldyr inden udgangen af 2015.

Af Karoline Rahbek

"Fisk er anderledes," fortæller Pia Bøgeskov, der er udviklingschef i Compass Group, som driver omkring 250 kantiner landet over under navnet Eurest. Modsat mange andre fødevarer, kan det nemlig være uhyre svært for indkøbere at gennemskue, om fisken kommer fra en bestand, der ikke er truet, og hvordan den er fanget eller opdrættet.

"Man kan ganske enkelt ikke se det på papkassen," forklarer hun om de udfordringer, hun tidligere har stået over for med opgaven om at sikre, at de fisk Eurest hver dag serverer på danske arbejdspladser og institutioner er i orden.

GRØNNE FISK PÅ TALLERKNERNE

Eurest serverer 100.000 måltider om dagen alene i Danmark. Det bliver til mange fisk, da 'alt godt fra havet' altid indgår som en del af den daglige menu, ligesom mindst et varmt måltid om ugen altid er fisk i de mange kantiner landet over.

"Derfor er det vigtigt, at vi har det helt rigtige tilbud på tallerkenerne. Maden

skal ikke alene smage godt, være sund og af god kvalitet. Vi skal også kunne stå inde for de enkelte ingredienser, og det gælder i høj grad også, når der er fisk på bordet," forklarer Pia Bøgeskov.

Compass Group i Danmark har derfor indgået et omfattende samarbejde med WWF Verdensnaturfonden. Ambitionen er, at firmaets kunder inden for de næste tre år kun skal sætte tænderne i fisk fra WWF's grønne liste, eller som er mærket med enten MSC eller ASC, der garanterer, at fisken er fanget eller opdrættet bæredygtigt.

Det kommer til at ske med hjælp fra WWF's fiskeeksperter, der løbende vil rådgive om, hvilke arter der er bedst at vælge ud fra et miljøhensyn.

"Vi har jo ikke ansat biologer, der kan spore fiskene hele vejen tilbage til deres bestand. Men nu kan vi i stedet kontakte WWF og lynhurtigt reagere via vores indkøbssystem, hvis der sker forandringer, der betyder, at én fisk er bedre at

vælge frem for en anden," siger udviklingschefen.

INDSATS MED SLAGKRAFT

Arbejdet rækker også ud til producenter og resten af industrien.

"Vi kommer til at køre kampagner over for vores forskellige samarbejdspartnere, hvor vi fortæller hvilke fisk, der er bæredygtige, og hvorfor vi gør det her. På den måde kommer det her til at få indflydelse i mange led," mener Pia Bøgeskov.

I WWF roser generalsekretær Gitte Seeberg den ambitiøse målsætning om kun at servere bæredygtige fisk.

"Hvis også vores børns børn skal kunne nyde en lækker fisk, kræver det, at der bliver sat ind på mange planer. Og hvad vi spiser i kantinen, når vi er på arbejde, er ingen undtagelse. Derfor er det også en rigtig god nyhed, at så mange fiske-måltider til danskerne fremover bliver bæredygtige."

60
EARTH HOUR

KLIMAETS TIME VARER HELE ÅRET

Når WWF's globale klimaevent Earth Hour den sidste lørdag i marts endnu engang ruller hen over kloden, sker det med fornyet kraft. I år har du ikke alene mulighed for at slukke lyset for klimaet sammen med millioner af mennesker verden over. Nu kan du også lave din helt egen klimaaftale.

Af Anne Liv Eberlein

I 138 lande og over 5000 byer på tværs af kontinenter og landegrænser markerede flere end nogensinde før, at de ønskede handling for klimaet. Det skete i marts sidste år, da WWF's globale kampagne, Earth Hour, endnu engang rullede hen over kloden. Millioner af mennesker slukkede lyset i en time og sendte dermed et tydeligt signal til verdens beslutningstagere om, at den globale opvarmning skal stoppes.

Det var dog et budskab, verdens ledere tilsyneladende stadig havde svært ved at huske, da de mødtes til klimatopmøde COP17 i Durban i december.

"Den aftale, der kom ud af COP17, giver de lande med den største klimabelastning lov til at køre friløb helt frem til 2020. Derfor bliver det enormt svært at holde klimaforandringerne på et niveau, hvor konsekvenserne er bare nogenlunde overskuelige," siger Gitte Seeberg, generalsekretær i WWF Verdensnaturfonden.

LAV DIN EGEN KLIMAÅFTALE

Når Earth Hour vender tilbage den 31. marts, bliver det derfor med en fornyelse af traditionen og et endnu stærkere budskab. Lyset vil stadig blive slukket over hele kloden – hele vejen fra Australien til

Aarhus. Men i år bliver Earth Hour mere end et symbol. Under sloganet Beyond the Hour har verdens største klimabegivenhed udviklet sig til en global bevægelse, der inspirerer mennesker, virksomheder og myndigheder over hele kloden til at lægge handling bag signalet og selv gøre en ekstra indsats for klimaet – hele året rundt.

I Danmark har du mulighed for at lave din helt personlige klimaaftale på Earth Hours danske hjemmeside earthhour.dk. Spar for eksempel CO₂ ved at lade bilen stå lidt oftere eller ved at efterspørge grøn el hos dit energiselskab. Også virksomheder og kommuner har mulighed for at lave en klimaaftale, hvor de beskriver, hvordan de har tænkt sig at passe på klimaet efter den mørke time.

"Vi tror, der er rigtigt mange danskere, der ligesom os er dødtrætte af floppede og udvandede internationale klimataaler. Vi har simpelthen ikke tid til at udskyde kampen mod klimaforandringerne længere, så nu må vi alle; borgere, virksomheder, kommuner og regeringer rykke og gøre vores for at bremse udviklingen, mens vi kan," siger Gitte Seeberg og tilføjer:

"Sidste år slukkede flere hundrede millioner mennesker og mange tusinde virksomheder og kommuner lyset under Earth Hour. Tænk hvad der sker, hvis alle de mennesker begynder at gøre noget resten af årets timer."

» VÆR MED I EARTH HOUR

- Sluk lyset lørdag den 31. marts kl. 20.30-21.30.
- Lav din egen klimaaftale på www.earthhour.dk
- Følg med i kampagnen og spred budskabet på www.facebook.com/EarthHourDK

» VERDENS STØRSTE KLIMAKAMPAGNE

WWF startede Earth Hour i 2007 i Sydney. Siden er kampagnen vokset til en global, årlig tradition, hvor millioner af mennesker og tusindvis af virksomheder, institutioner og ikoniske bygningsværker slukker lyset i en time med ét fælles budskab: Verdens befolkning står sammen mod klimaforandringerne og ønsker seriøs handling fra deres ledere.

PAS PÅ DET BLÅ GULD

Smykkefirmaet JEWLSCPH sætter sammen med WWF Verdensnaturfonden fokus på de danske farvande og kystlinjer med et helt særligt smykke: AQUA. AQUA-smykket består af halskæde, øreringe og silkearmbånd – alle med en dråbeformet blå calcedon, som symbol på farvandenets æstetik og farve. Den blå ædelsten er omkranset af en enkel kant i enten sterlingsølv eller 24 karat forgyldt sterlingsølv.

Ingen steder i Danmark er du mere end 52 km fra kysten. Men hvis vi også i fremtiden skal kunne nyde de danske kyster og farvande, skal vi passe på dem. Samarbejdet med JEWLSCPH er med til at sætte fokus på Danmarks naturværdier. For hvert solgt smykke går 70 kr. til WWF Verdensnaturfonden. På den måde støtter du arbejdet for at bevare mangfoldigheden i de danske farvande og en bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer.

AQUA-smykkerne kan fra 15. april købes hos udvalgte forhandlere landet over samt på www.jewlscph.com

FÅ LEVENDE NATUR I DIN MAIL-BOKS

Der er noget helt særligt ved at slå benene op og blade i et nyt magasin, som lige er kommet med posten. Men flere af Levende Naturs læsere foretrækker at få bladet sendt elektronisk i stedet og på den måde spare papir. Du kan altid ændre, hvordan du modtager Levende Natur. Send en mail til levende.natur@wwf.dk hvis du hellere vil have bladet i din mailboks fremover.

MØD ET MEDLEM

NAVN: PERNILLE SKANDERUP
ALDER: 35 ÅR
UDDANNELSE: CAND.COMM.
BOPÆL: KØBENHAVN NV

Hvornår meldte du dig ind i WWF og hvorfor?

Jeg mener det var engang i 1990'erne, hvor jeg hørte om Operation Oskar, og da jeg altid har været stor dyreven, besluttede jeg, at det var en god organisation at støtte.

Hvorfor valgte du netop at støtte Operation Oskar?

Jeg kan godt lide, at det er et helt konkret projekt, jeg støtter, og at jeg løbende får updates om, hvordan det går med gorillaerne. På den måde bliver mit engagement meget nærværende for mig, og jeg kan se, at jeg er med

til at gøre en forskel. Jeg føler et personligt ansvar for at blive ved med at bidrage.

Hvorfor er det vigtigt for dig, at vi beskytter gorillaerne?

Der er så få gorillaer tilbage i verden, at det er en katastrofe, hvis blot en enkelt dør. Jeg er vildt fascineret af disse blide kæmper, der på så mange måder minder om os.

Bruger du naturen i din hverdag?

Ikke så meget, som jeg gerne ville, da jeg bor i byen. Men i weekenderne tager min kæreste og jeg næsten altid på en lille køretur til strand eller skov, så vi kan få frisk luft i lungerne og fred i hovedet. Jeg er også begyndt at interessere mig for at samle mad

i naturen, så har fx været ude med en naturvejleder, hvor vi samlede vilde urter og bær. Bagefter lavede min veninde og jeg en overdådig middag med alle de gode sager, vi selv havde samlet.

Du kan støtte WWF på mange måder. Som Operation Oskar partner går dine penge til at sikre de sidste bjerggorillaer. Se mere på www.wwf.dk/oskar

TRÆK HELE DIT BIDRAG FRA I SKAT

Fra 2012 er der ikke længere et bundfradrag på 500 kr. til velgørende organisationer. Derfor kan du nu trække dit samlede bidrag til WWF Verdensnaturfonden fra, dog stadig højst 14.500 kr. om året. WWF indberetter automatisk dit bidrag via dit CPR-nummer. Det er derfor vigtigt, at du oplyser dit CPR-nummer sammen med din indbetaling. Har du doneret, men mangler at oplyse dit CPR-nummer, kan du kontakte os på tlf. **35 36 36 35** eller sende en e-mail til wwf@wwf.dk Vi takker mange gange for din støtte!

STØT WWF, NÅR DU SHOPPER

WWF Verdensnaturfonden har indgået et samarbejde med YouMe Shopping, der hver uge udsender rabatter til forbrugerne på alt fra modetøj og elektronik til rejser, bøger, musik og oplevelser. For hvert køb donerer virksomheden et beløb til en velgørende organisation, herunder WWF. På den måde opnår du både rabat og støtter WWF's arbejde, når du shopper. Læs mere på youmeshopping.dk

FØLG OS PÅ FACEBOOK

Over 3.800 følger allerede WWF Verdensnaturfonden på Facebook, og der kommer nye til hver dag. Du kan også være med! Bliv opdateret om vores arbejde, deltag i konkurrencer, se fantastiske billeder og videoer fra hele verden og vær med i debatten om alt fra bæredygtige fisk til, hvordan vi sparer CO₂ i hverdagen.

Find os på
facebook.com/wwf.dk

SEND NATUREN MED POSTEN

Årets naturmærker fra WWF Verdensnaturfonden hylder vores smukke klode. Fra en nysgerrig isbjørn i Arktis til anemoner, der spirer frem

i den danske bøgeskov. Det hele hænger sammen – og du kan være med til at støtte arbejdet for at bevare kloden og det liv, der lever her.

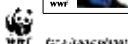
Du kan bestille naturmærkerne på www.wwf.dk/shop for 50 kr.

NATURMÆRKET 2012 - VI KÆMPER SAMMEN FOR AT BEVARE VORES SMUKKE JORD

Du kan bestille flere Naturmærker på WWF.dk

WWF Danmark • Svanevej 12 • 2400 København NV • Telefon 35 36 36 35 • www.wwf.dk

STØT PÅ WWW.WWF.DK

VIRKSOMHEDER DER STØTTER WWF VERDENSNATURFONDEN

Danske virksomheder kan blive virksomhedssponsorer i WWF Verdensnaturfonden og derved støtte arbejdet for at sikre verdens natur. Der findes fire forskellige sponsorpakker. De er fradragsberettigede og koster mellem kr. 3.500 og kr. 25.000 eks. moms om året. Læs mere på www.wwf.dk/firmasponsor Følgende virksomheder støtter WWF Verdensnaturfonden med sponsorpakkerne Isbjørn til 25.000 kr. og Tiger til 10.000 kr.:

ISBJØRN A/S Dansk Shell, Dansk Supermarked A/S, GA-Import A/S, JØRGEN KRUUSE A/S, Nordlux A/S, Nybo Jensen Konfektion A/S, René Gross Kærskov, Raaco International A/S, SANОВО FOODS A/S, Saxo Bank A/S **TIGER** AdViva ApS, Akzo Nobel Deco A/S, AM Power Rengøring ApS, BoligOne Dan Lüth ApS, Borella projects, Cafax Vordingborg A/S, EnergiMidt A/S, FocusFactory, Global Wind Power, H. P. Therkelsen A/S, Maersk Line, Martin Bencher Group A/S, Porto Partner ApS, Regner Grasten Film, RigtigHundemad, Rockwool International A/S, Silicon.dk ApS, Super Koi, Søndergaard Nedrivning ApS, T.J. Transmission A/S, VITAL PETFOOD GROUP A/S

© WWF-CANON / SIMON RAWLES

Den smukkeste arv man kan efterlade, er en levende verden

Størstedelen af WWF's indtægter kommer fra privatpersoner, og vores mulighed for at gøre en forskel hviler på den tillid, som mennesker over hele verden viser os gennem deres donationer. Derfor gør vi os altid umage for at sikre, at hver en krone, vi investerer i naturbevarende projekter, giver de bedst mulige

resultater. En vigtig del af WWF Verdensnaturfondens indtægter kommer fra testamentariske gaver. Hver gang WWF modtager en arv, stor som lille, kommer det altid som en ekstraordinær gave, der muliggør en ekstra indsats på særligt aktuelle områder.

Læs mere om arv og testamente på: www.wwf.dk